

7 SKYRIUS

PRAGARAS GIBALTARE

Sargybiniams pastebėjus priekyje dūmų debesį, visu greičiu nuskubėjome jo pusėn. Staiga jis išnyko, nors vandensraigčių garsą vis tiek girdėjome. Ne mažiau kaip valandą laikėmės savo kurso, o paskui vėl ėmėme klausytis. Dabar garsas sklido iš priešingos pusės. Atrodė labai keista, nes matomumas buvo geras ir nė vienas laivas negalėjo praplaukti pro mus, juo labiau taip greitai. Galiausiai pamatėme, kad „dūmų debesis“ buvo banginio leidžiama vandens čiurkšlė. Mes dar ilgai tos pamainos sargybinius traukėme per dantį.

Nusileido rūkas, ir dar kartą išgirdome vandensraigčių garsą. Nuplaukėme jo link, bet nieko nepastebėjome. Kadangi po vandeniu girdėti geriau, panėrėme į 46 metrų gylį. Hidrofonininkas pranešė:

– 80 apsisukimų, kažkas artėja. Dabar dar kažkas. Manau, girdžiu dyzelinius variklius.

Staiga jis sušuko, nusiplėšė ausines ir griebėsi už ausų. Visi girdėjome sprogimą, nors ir ne taip garsiai kaip vargšas hidrofonininkas. Netrukus jis vėl ėmė klausytis.

– Girdėti tik dyzeliniai varikliai, vis tyliau, – sako jis.

Mums nepasisekė, bet jau buvome įpratę prie nesėkmių. Pirmasis garsas buvo kažkoks garlaisvis, antrasis – povandeninis laivas, trečiasis – torpedos sprogimas. Grįžtant iš žygio, mums dažnai nutikdavo nemalonių dalykų, tačiau nesiskundėme. Ką visa tai reiškia, palyginti su malonia perspektyva vėl ištiesti kojas ant kranto.

Sen Nazeras. Pirmą kartą išmetėme inkarą povandeninių laivų slėptuvėje. Ši technologijų triumfą sudarė dvylika bunkerų, kiekviename užteko vietos trimis povandeniniams laivams. Juos skyrė 0,91 metro storio gelžbetonio pertvaros, o įplaukimą į juos galima buvo uždaryti milžiniškais plieniniais skydais. Šie dokai ir remonto

Povandeninių laivų gelžbetoninės slėptuvės.

Sen Nazeras, Prancūzija. 1942 m.

vietos buvo puikiai apsaugotos – stogas daugiau nei 6 metrų storio, ir jo negalėjo pramušti nė viena bomba. Keletas jų buvo nukritusios, bet nepadarė jokios žalos. Taigi darbas čia nesiliaudavo net per įnirtingiausius aviacijos antskrydžius, ir dabar niekas nekliudė povandeninių laivų statybai. Šioms išpūdingoms slėptuvėms pastatyti prireikė daugiau nei pusės milijono tonų gelžbetonio, o darbai kainavo daugiau nei 125 milijonus markių. Jos buvo statomos visoje Prancūzijos pakrantėje, ypač Lorjane.

Kai vykome atostogauti, mūsų flotilės vadas traukinyje sėdėjo šalia manęs ir papasakojo, kaip auga povandeninis laivynas.

– Slėptuvėse nebėra vietos, – sakė jis. – Mes tiesiog nežinome, kur dėti atplaukiančius laivus, todėl bunkerių sistema bus išplėsta. Ar įsivaizduojate, kad dabar kas dieną į jūrą nuleidžiamas naujas povandeninis laivas, ir neseniai Atlanto šiaurinėje dalyje vienu metu jų buvo net trys šimtai? Tik pagalvokite!

Tiesą sakant, aš ir pats žinojau, kad per pastaruosius kelis mėnesius povandeninių laivų gamyba išaugo daug daugiau nei per visą karą.

Berlyne susitikau su šeima. Namuose radau ir brolių, kuris tarnavo Norvegijoje. Jam visada pavykdavo gauti atostogų tuo pat metu kaip ir man. Brolis buvo šešeriais metais vyresnis už mane – gimė Pirmojo pasaulinio karo metais, kai tėvas kariavo fronte. Dėl manęs motina sielvartavo dar labiau negu tais laikais dėl tėvo, nes žinių apie jūrininkus tenka laukti labai ilgai. Be to, kariauti mums nesisekė, suintensyvėjo aviacijos antskrydžiai. Nors mūsų propaganda puikiai mokėjo nuraminti visuomenę ir žmonės buvo nusiteikę stebėtinais optimistiškai, dalį jų vis dėlto apniko abejonės. Man asmeniškai nerimą kėlė

Vokiečių povandeninio laivo atvykimas į Sen Nazero uostą. 1941 m.

amerikiečių gamybiniai pajėgumai, nes 1938 m. mačiau „Ford“ gamyklas, kasdien gaminančias po penkis tūkstančius automobilių per dieną. Pergalę galėjome pasiekti tik užkirtę kelią amerikiečių ginkluotės tiekimui frontams. Bet ar mūsų povandeniniai laivai galėjo tai padaryti? Mes, kovojantys jūrose, to nežinojome. Ir kaip galėjome žinoti? Neturėjome supratimo apie Vokietijos pramonės potencialą ir kiek pažengė naujų povandeninių laivų statyba. Bet vieną dalyką tikrai žinojome – nebegalime kariauti po vandeniu taip kaip anksčiau. Nors mes vis

Zenitinio pabūklo FlaK tikrinimas prieš išplaukiant į jūrą.
Šie pabūklai skirti prieš aviacijos atakoms atremti.

dar paskandindavome nemažai prieš laivų, matėme, kad atlikti užduotį kasdien tampa vis sunkiau, o mūsų patiriami nuostoliai pasibaisėtinais auga. Radarai, ypač aviacijos, tapo prieš koziū. Admirolo Dönitzo paskutinis įsakymas buvo toks: „Neleiskite, kad lėktuvai jums trukdytų. Tiesiog numuškite juos.“ Luftvafė, labai įsitraukusi į kovas visuose frontuose, nebedominavo Biskajos įlankoje, kurią įveikdavome kaskart išplaukdami į jūrą arba grįždami namo. Vietoves, kuriose prieš dvejus metus beveik nematydavome prieš lėktuvų, dabar kontroliavo jų aviacija, ir mes saugodamiesi turėjome nerti kas dvi valandas.

Dėl prieš aviacijos grėsmės mūsų laivai buvo apginkluoti keturių vamzdžių „Vierling“ priešlėktuvine patranka, įtaisyta ant platformos už stebėjimo bokštelių, ir keturiais naujausios konstrukcijos kulkosvaidžiais. Siekiant išmėginti, ar ši ginkluotė padės veiksmingai atremti aviacijos atakas, buvo specialiai įrengti du priešlėktuviniai laivai. Juose – šarvuoti stebėjimo bokšteliai, lengvos priešlėktuvinės patrankos ir sunkieji kulkosvaidžiai. Siekta privilioti lėktuvus apgaulinga paprastų povandeninių laivų išvaizda, o tada netikėtai apšaudyti. Visi buvome tikri, kad sumanymas pavyks, o mūsų vadovybė tikėjosi, jog patyrusi nuostolių prieš aviacija ateityje nebedrįs pulti mūsų povandeninių laivų. Tačiau viltys neišsipildė.

Pavyzdžiui, kartą, kai vienas iš šių priešlėktuvinių laivų plaukė Biskajos įlanka vandens paviršiuje, pasirodė du prieš lėktuvai. Netrukus paaiškėjo, kad jie ginkluoti keturių centimetrų patrankomis, o mūsų laivai turėjo tik dviejų centimetrų patrankas. Lėktuvai laikėsi saugaus atstumo ir iššaudė visus ant denio esančius įgulos narius, povandeniniam laivui nespėjus panerti. Nuo pat pradžių kova buvo beviltiška. Per ją žuvo keturiolika įgulos narių, tarp jų du karininkai, o vadas sunkiai sužeistas. Tiesa, kad ir kaip stebėtina, galiausiai mūsų laivui vis dėlto pavyko pasinerti ir grįžti į uostą. Šis atsitikimas labai pakirto mūsų viltį. Bet Dönitzas nepakeitė savo sprendimo. Buvo nepaliamamam projektuojami nauji povandeniniai laivai ir apsauginiai prietaisai. Manau, jis nepajėgė greitai pakeisti savo strategijos. Tačiau tikrai niekada negailėjo nei savęs, nei valdinų. Abu jo sūnūs, karininkai povandenininkai, žuvo.

Po kurio laiko vėl leidomės į Atlanto vandenyną. Du kartus panėrėme ketindami pulti pastebėtus prieš laivus,